Archive of SID

پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی
دورهٔ ۱۴ / شمارهٔ ۳ (پیاپی ۵۵)/ پائیز ۱۴۰۱
صفحه ۱۲۱ تا ۱۴۳

https://doi.org/10.30495/faar.2022.1928500.3224

تبیین الگوی ویژگی‌های حاکمیت شرکتی با محوریت حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت

محمدرضا سحری[۱]
زهرا پورزمانی[۲] ✉

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۲۱

چکیده

هدف از این تحقیق "تبیین الگوی ویژگی‌های حاکمیت شرکتی با محوریت حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت" می‌باشد. در این راستا با استفاده از روش تحلیل عاملی تاییدی و مدل سازی معادلات ساختاری به طراحی الگوی ویژگی‌های حاکمیت شرکتی با رویکرد تعاملی حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت پرداختیم. جامعه مورد مطالعه در بخش کیفی شامل مدیران و رؤسا و اساتید دانشگاهی حسابداری مدیریت با تمرکز بر حاکمیت شرکتی طی سال ۱۳۹۸ بوده است و در بخش کمی تمام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ می باشد. حجم نمونه مورد مطالعه در بخش کیفی ۲۴ خبره در حوزه حسابداری مدیریت با تمرکز بر حاکمیت شرکتی است که به روش گلوله برفی و اشباع نظری انتخاب شده و در بخش کمی به منظور برآورد حجم نمونه مناسب از طریق حذف سیستماتیک ۱۵۰ شرکت در نظر گرفته شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش از مصاحبه نیمه ساختار یافته در بخش کیفی و پرسشنامه در بخش کمی استفاده شده است که روایی آن به صورت روایی محتوا توسط خبرگان و روایی سازه و ساختار توسط تحلیل عاملی تأییدی در نرم‌افزارهای spss و smart pls مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ تأیید شده است. نتایج نشان داد که مؤلفه‌های حسابداری مدیریت بر مؤلفه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک و ویژگی‌های حاکمیت شرکتی تأثیر معناداری دارند. نتایج همچنین نشان داد که مؤلفه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک بر ویژگی‌های حاکمیت شرکتی تأثیر معناداری دارند.

واژه‌های کلیدی: حاکمیت شرکتی، حسابداری مدیریت، حسابداری مدیریت استراتژیک، اندازه شرکت و چرخه عمر سازمانی.

۱ - گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران Reza.sahari@gmail.com
۲- گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) Zahra.poorzamani@yahoo.com

نوع مقاله: علمی
http://faar.iauctb.ac.ir

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License

www.SID.ir

Archive of SID

۱- مقدمه

در سال‌های اخیر مفهوم حاکمیت شرکتی به یکی از جنبه‌های اصلی و پویای تجارت تبدیل شده است و پیشرفت‌های زیادی در مورد نحوه اعمال حق حاکمیت شرکتی در سطح جهانی مشاهده شده است. به‌عنوان مثال سازمان توسعه اقتصادی به‌عنوان سازمانی بین‌المللی، استانداردهای قابل قبول بین‌المللی را در این مورد مهیا می‌سازد (محمودی و نجفی،۱۳۹۷). دستاورد قابل توجه تحقیقات و فعالیت‌ها در زمینه حاکمیت شرکتی، تکامل قوانین جدید و مقررات حکومت می‌باشد، اما هنوز شکاف زیادی میان توسعه‌ی مقررات حاکمیت شرکتی جدید برای کشورهای توسعه نیافته وجود دارد که نیاز دارند که به‌زودی بتوانند به بهترین عملکرد بازار دست پیدا کنند. البته، جهان امروز به عنوان یک دهکده جهانی شناخته شده است ولی هیچکس نمی‌تواند مجموعه قوانین جدید حکومت را برای هر بخش از جهان اعمال کند. به‌علت تفاوت‌های فرهنگی، محیط مالی متفاوت، و چارچوب قانونی ناهمگن کشورها، موجب می‌گردد که این‌گونه مقررات برای هر کشوری قابل‌استفاده نباشد. امروزه در شرکت‌های بزرگ جهان هر کشور دارای مجموعه قوانین حاکمیت شرکتی مخصوص خود می‌باشد. روند تکامل قوانین حاکمیت شرکتی از کشورهای توسعه‌یافته شروع شده و به‌تدریج در کشورهای در حال توسعه نیز تصویب گردید (مالک و همکاران[1]،۲۰۱۴). نظام حاکمیتی شرکتی در ایران موضوع نسبتاً جدیدی می‌باشد که در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته و اقداماتی در جهت اجرایی کردن ابعاد مختلف آن به‌صورت غیرمنسجم در بازار پول و سرمایه کشور صورت گرفته است (سیف،۱۳۹۳). نقش حسابداری مدیریت در بنگاه‌های اقتصادی کشور با توجه به وضعیت اقتصادی در دو دهه گذشته کاملاً جلوه نموده است. با حرکت به سوی خصوصی‌سازی، تغییرات در الگوهای رقابت، تولید، ساختار شرکت‌ها، توسعه فناوری و نیز مطرح شدن تجارت جهانی، اهمیت حسابداری مدیریت در بنگاه‌های اقتصادی بیشتر نمود پیدا کرده است (جانسن[2]،۲۰۱۱). بازنگری در شیوه‌های حسدابداری مدیریت تکنیک‌های نوین گوناگونی را در زمینه‌های هزینه‌یابی، کنترل و مدیریت عملکرد استراتژیک، تصمیم‌گیری‌های استراتژیک، ارزیابی رقبا و مشتریان به‌وجود آورده است. به موازات توسعه‌ی سطح تکنیک‌های منحصر به فرد حسابداری مدیریت، اصطلاح نوین حسابداری مدیریت استراتژیک مطرح گردیده است (هاکو[3]،۲۰۰۲). اهمیت تکنیک‌های حسابداری مدیریت استراتژیک در محیط تجارت مدرن و بسیار رقابتی در حال رشد است. عدم امکان مدیریت شرکت‌ها صرفاً با تدابیر مالی و نیاز به ابزارهای استراتژیک‌تر مانند اقدامات غیر مالی، سیستم‌های اطلاعاتی با محوریت بیرونی و سیستم‌های جامع پشتیبانی از اجرای استراتژی، از دلایل نیاز به اجرای تکنیک‌های حسابداری مدیریت استراتژیک می‌باشد.

[1] Malik et al.
[2] Jansen.
[3] Hoque.

www.SID.ir

Archive of SID

استقرار حسابداری مدیریت استراتژیک می‌تواند به بلوغ عمومی مدیریت استراتژیک یاری رساند (ویتک‌کراب[1]،۲۰۱۶) و از این طریق به توسعه پایدار یک شرکت کمک نماید (پترا و سولجاکوا[2]،۲۰۲۰).
هدف پژوهش حاضر طراحی الگوی تأثیر ویژگی‌های حاکمیت شرکتی با رویکرد تعاملی حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت می‌باشد. با بررسی تحقیقات انجام شده شکاف موجود در مبانی نظری پیرامون ویژگی‌های حاکمیت شرکتی با رویکرد تعاملی حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت یافت شد. بنابراین با تمرکز بر هدف اصلی پژوهش، انجام پژوهش حاضر ضرورت و اهمیت دارد. نتایج حاصل از این مطالعه با ارائه شواهد جدید و مستقیم در مورد روابط بین رویکرد تعاملی حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت و حاکمیت شرکتی همراه است و باعث تقویت ادبیات نظری موجود می‌گردد. و بر اساس نتایج، پیشنهاداتی بهبود ویژگی‌های حاکمیت شرکتی، حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت در سازمان‌ها ارائه می‌دهد. در این پژوهش با کمک مدل‌سازی معادلات ساختاری، الگویی جامع تبیین می گردد که بتواند شکاف تحقیقاتی موجود را در راستای تکمیل پژوهش‌های انجام شده را تکمیل نماید.

۲- مبانی نظری و پیشینه تحقیق

در سالیان اخیر در دنیا پیشرفت‌های بسیاری در زمینه‌ی موضوع حاکمیت شرکتی صورت گرفته است و کشورهای پیشرو در این زمینه، همچنان به تقویت نظام حاکمیت شرکتی خود ادامه می‌دهند و در این جهت به مشارکت‌کنندگان در حاکمیت شرکتی و موضوعاتی همچون سهامداران و روابط آن‌ها، کمیته‌های هیأت‌مدیره، بهبود عملکرد هیأت‌مدیره، مسئولیت پاسخگویی، حسابرسان و نظام‌های حسابداری و کنترل خارجی، توجه ویژه‌ای مبذول می‌دارند (علی‌نژاد ساروکلائی و سالاری ساردویی،۱۳۹۸). شرکت‌ها به‌منظور کاهش هزینه سرمایه، افزایش نقدشوندگی و امکانات مالی بالقوه، تسهیل توانایی غلبه بر بحران و جلوگیری از طرد شدن با وجود داشتن مدیریت مناسب در بازارهای سرمایه، نیاز به استفاده از ابزارهای حاکمیت شرکتی با کیفیت بالا دارند. به‌کارگیری رویه مناسب حاکمیت شرکتی به پیشگیری از خروج وجوه داخلی، افزایش قدرت رقابتی اقتصاد و بازارهای سرمایه، غلبه بر بحران، تخصیص کاراتر منابع و رسیدن به سطوح بالاتری از پیشرفت و ترقی منجر می‌گردد (طبائی‌زاده فشارکی و همکاران،۱۳۹۷،ب). حسابداری مدیریت شاخه‌ای از حسابداری است که با ارائه‌ی ابزارهای لازم، به سازمان‌ها در دستیابی به اهدافشان یاری می‌رساند. به عبارت دیگر، حسابداری مدیریت فرآیند اندازه‌گیری، تجزیه و تحلیل و گزارشگری اطلاعات مالی و غیرمالی است که به مدیران در تصمیم‌گیری در راستای اهداف سازمانی کمک می‌کند (هورن‌گرن و همکاران[3]،۲۰۱۵). به دلیل گسترش فعالیت‌های اقتصادی، بازارهای مالی و رونق سرمایه‌گذاری در بازارهای سرمایه به خصوص بورس

[1] Witek-Crabb.
[2] Petera & Šoljaková.
[3] Horngren et al.

www.SID.ir

Archive of SID

اوراق بهادار توسط اشخاص حقیقی و حقوقی، دسترسی به اطلاعات درست و به موقع و تحلیل دقیق و واقع‌بینانه آن‌ها، مهم‌ترین ابزار جهت اتخاذ تصمیمات درست و کسب منفعت مورد انتظار و استفاده بهینه و مطلوب از امکانات مالی است. (محمدرضا شوروزی و همکاران،۱۳۹۴).

- **حاکمیت شرکتی**

حاکمیت شرکتی مجموعه‌ای از سازوکارهای کنترلی درون شرکتی و برون شرکتی می‌باشد که موجب برقراری تعادل مناسب میان حقوق صاحبان سهام از یکسو و نیازها و اختیارات هیأت‌مدیره از سوی دیگر شده و در نهایت این مکانیزم‌ها اطمینان معقولی را برای صاحبان سهام و تهیه‌کنندگان منابع مالی و سایر گروه‌های ذینفع، مبنی بر اینکه سرمایه‌گذاری آن‌ها با سود مناسبی برگشت داده خواهد شد، فراهم می‌سازد (امیرکبیری و همکاران،۱۳۹۷). تعاریف گسترده‌تر از حاکمیت شرکتی نشان‌دهنده‌ی آن می‌باشد که شرکت‌ها در برابر کل جامعه، نسل‌های آینده و منابع طبیعی (محیط زیست) مسئولیت دارند. در این دیدگاه، نظام حاکمیت شرکتی موانع و اهرم‌های تعادل درون سازمانی و برون سازمانی برای شرکت‌ها می‌باشد که تضمین می‌کند آن‌ها مسئولیت خود را نسبت به تمام ذی‌نفعان انجام می‌دهند و در تمام زمینه‌های فعالیت تجاری، به‌صورت مسئولانه عمل می‌نمایند (خواجوی و همکاران،۱۳۹۷). هدف نهایی نظام راهبری شرکت‌ها آن می‌باشد که علاوه بر کاهش مشکلات نمایندگی و همسوسازی منافع کارگمار با منافع کارگزار، منافع تمام گروه‌های ذی‌نفع در شرکت‌ها و واحدها را نیز تأمین نماید (باقرزادگان و خانمحمدی،۱۳۹۸). استقرار مناسب مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی، که اقدام اساسی جهت استفاده‌ی بهینه از منابع، ارتقای پاسخگویی، شفافیت، رعایت انصاف و حقوق تمام ذی‌نفعان شرکت‌ها می‌باشد به استقرار صحیح سیستم‌های مدیریتی منجر خواهد گردید (صراف و همکاران،۱۳۹۸).

- **حسابداری مدیریت**

در ماه مارس ۱۹۹۸ کمیته حسابداری مالی و مدیریت (FMAC) که زیرمجموعه‌ی فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC) به‌شمار می‌رود، بیانیه‌ی تجدیدنظر شده رویه‌ی بین‌المللی حسابداری مدیریت را صادر کرد که در آن تمام مفاهیم مرتبط با حسابداری مدیریت تعریف شده است. این بیانیه دامنه‌ی کاربرد حسابداری مدیریت را به تمام فعالیت‌های فرآیند مدیریت در تمامی سازمان‌های تجاری تعمیم داد و آن‌را بخشی جدایی‌ناپذیر از فرآیند مدیریت، جهت تهیه و ارائه‌ی اطلاعات لازم برای برنامه‌ریزی، ارزیابی، کنترل و تصمیم‌گیری قلمداد نموده است (حساس‌یگانه و همکاران،۱۳۹۰). حسابداری مدیریت یک فرآیند دارای ارزش افزوده و بهبود مستمر از برنامه‌ریزی، طراحی، اندازه‌گیری و به‌کارگیری سیستم‌های اطلاعاتی مالی و غیر مالی است که راهنمای عمل مدیران و مشوق رفتار و پشتیبان و خالق ارزش‌های فرهنگی و اخلاقی لازم برای رسیدن به اهداف عملیاتی، تاکتیکی و راهبردی است (لیو و چینگ[1]،۲۰۰۶). حسابداری مدیریت به عنوان

[1] liou & ching.

www.SID.ir

Archive of SID

الگویی شناخته‌شده برای اصلاح الگوی مصرف منابع، ابزار و روش‌هایی را برای استفاده از اطلاعات حسابداری و مالی برای کمک به کاهش هزینه‌ها و مدیریت عملکرد سازمان در اختیار مدیران و تصمیم‌گیرندگان قرار می‌دهد و در تدوین راهبردهای بلندمدت برای مدیریت بهای تمام شده و دستیابی به اهداف بلندمدت با صرف کمترین بودجه به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران یاری می‌رساند (ابراهیمی‌کردلر و مقدس‌پور،۱۳۹۳). در واقع اهداف اساسی حسابداری مدیریت به‌طور کلی شامل تأمین اطلاعات موردنیاز مدیران برای تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی، کمک به مدیران در رهبری و کنترل فعالیت‌های عملیاتی، ایجاد انگیزه در مدیران و کارکنان برای فعالیت در راستای اهداف سازمان و سنجش و ارزیابی عملکرد واحدهای تابعه، مدیران و سایر کارکنان سازمان می‌باشد (سعیدی و همکاران،۱۳۹۸).

- **حسابداری مدیریت استراتژیک**

در حالی که سازمان‌ها به تمرکز بر روی استفاده از شیوه‌های حسابداری مدیریت سنتی متمایلند، برخی پژوهشگران به سودمندی بالقوه شیوه‌های حسابداری مدیریت نوین در دستیابی به بهبود نظام حاکمیت شرکتی اشاره نموده‌اند (هارون و همکاران[1]،۲۰۱۳). در گذشته نقش حسابداران مدیریت سنتی محدود به ارائه‌ی اطلاعات مفید جهت تصمیم‌گیری شده بود. اما پژوهش‌های اخیر نشان‌دهنده‌ی این است که حسدابداران مدیریت معاصر جزئی جدایی‌ناپذیر از فرآیند تصمیم‌گیری استراتژیک می‌باشند (آور و همکاران[2]،۲۰۰۹). همکاری حسابداری مدیریت جهت توسعه‌ی استراتژی‌های کسب و کار در حسابداری مدیریت استراتژیک انعکاس پیدا کرده است و هدف آن غلبه یافتن در رقابت با شرکت‌های رقیب می‌باشد، به‌گونه‌ای که می‌تواند موجب حفظ و توسعه‌ی فرآیند کسب و کار شرکت‌ها شود. به عبارت دیگر، حسدابداری مدیریت استراتژیک موجب ارتباط میان تمام فعالیت‌های شرکت با استراتژی کسب و کار شده و باعث افزایش رقابت‌پذیری شرکت‌ها می‌شود (مانیورانگ و کاساسی[3]،۲۰۱۳). حسابداری مدیریت استراتژیک از جمله سامانه‌هایی می‌باشد که در عصر حاضر با تغییرات به‌وجود آمده در محیط کسب و کار کنونی، می‌تواند با استفاده از مشارکت شرکت‌ها در سیستم حسابداری مدیریت، به تصمیم‌گیری مدیران مالی در زنجیره‌ی ارزش کمک کند. ولی متأسفانه علی‌رغم گذر زمان هنوز هم تکنیک‌های حسابداری مدیریت استراتژیک برای مدیران مالی ناشناخته مانده و منجر گشته تا مشارکت شرکت‌ها در تصمیم‌گیری‌های استراتژیک کاهش پیدا کند. استفاده از شیوه‌های حسابداری مدیریت باعث افزایش تمرکز بر مسئولیت‌پذیری، بهره‌وری و اثربخشی و بهبود حاکمیت شرکتی می‌شود (ابراهیمی کهریزسنگی و بخردی نسب،۱۳۹۸).

[1] Haron et al.
[2] Aver et al.
[3] Manurung & Kosasih.

www.SID.ir

Archive of SID

- **اندازه شرکت**

با افزایش سن شرکت، بسیاری از ویژگی‌های آن‌ها نیز دچار تغییر شده و این تغییر، بر جنبه‌های رفتاری گوناگون سازمان از جمله رفتار مالی و ویژگی‌های حاکمیت شرکتی مناسب شرکت نیز تأثیرگذار خواهد بود (محمودی و نجفی،۱۳۹۷). انگیزه ارائه‌ی حجم بالایی از اطلاعات در ویژگی اندازه شرکت قابل مشاهده است. لزوم داشتن روابط خوب با تأمین‌کنندگان سرمایه با هدف دستیابی به منابع مالی در بهترین شرایط، یکی از دلایل اصلی ارائه اطلاعات خارجی به شمار می‌رود. در شرکت‌های بزرگ‌تر، با طیف وسیع‌تری از تحلیلگران، که بیشتر قابل مشاهده هستند، این وضعیت منجر به افزایش کاربران بالقوه، تبدیل تقاضا برای اطلاعات و فشار بر روی شرکت می‌شود (میری قهدریجانی و اربابیان،۱۳۹۷). برخی پژوهشگران بر این عقیده می‌باشند که شرکت‌های بزرگ از تنوع فعالیت بیشتری برخوردار می‌باشند که این تنوع فعالیت به سودآوری بیشتر آن‌ها کمک می‌نماید و از سوی دیگر برخی اعتقاد دارند که شرکت‌های دارای ارزش بازار کوچکتر، بازده بیشتری به‌دست می‌آورند این موضوع می‌باشد که آن‌ها نرخ تنزیل بالاتری نسبت به شرکت‌های بزرگتر دارند و به عبارتی پر ریسک‌تر می‌باشند (غریب‌نیا و همکاران،۱۳۹۷).

- **چرخه عمر سازمانی**

بنگاه‌های اقتصادی از زمان شروع و پیدایش خود مراحل مختلف چرخه عمر را طی می‌کند و هر کدام با توجه به قرارگیری در مراحل چرخه عمر باید استراتژی‌های مناسبی انتخاب نمایند. مراحل مذکور جامع نمی‌باشند ولی می‌توانند چارچوبی برای ارزیابی، طراحی و توسعه استراتژی‌ها فراهم سازند. یکی از متغیرهای مهم در تدوین استراتژی‌های سازمانی در نظر گرفتن این موضوع می‌باشد که شرکت در کدام‌یک از مراحل چرخه عمر خود قرار گرفته است (رستمی و همکاران۱۳۹۳). همچون موجودات زنده، رشد و پیری سازمان‌ها را در آغاز، با ارتباط میان انعطاف‌پذیری و کنترل نشان می‌دهند. در جوانی، سازمان‌ها بسیار انعطاف‌پذیر اما در اکثر مواقع کنترل‌ناپذیر می‌باشند. با پیر شدن سازمان‌ها، روابط دچار تغییر می‌شود. کنترل افزایش و انعطاف‌پذیری کاهش پیدا می‌کند. از سوی دیگر نهایتاً ادامه‌ی پیر شدن با از دست رفتن قابلیت کنترل نیز همراه خواهد بود. در نتیجه طول و گذر زمان، دلایل رشد و پیری نمی‌باشند. شرکت‌های بزرگی وجود دارند که عمر طولانی دارند ولی پیر یا جوان محسوب می‌گردند. آن‌چه سبب رشد و پیری سازمان‌ها می‌باشد، طول و گذر عمر نیست. جوان بودن بدین مفهوم است که بنگاه به آسانی تغییر می‌کند. از سوی دیگر به سبب عدم امکان پیش‌بینی در پایین‌ترین سطح کنترلی نیز قرار دارد. پیر به مفهوم کنترل‌پذیری رفتار می‌باشد. در صورتی که انعطافی وجود نداشته و تمایلی نیز به تغییر وجود ندارد. زمانی‌که سازمان قابلیت انعطاف داشته باشد و کنترل‌پذیر باشد نشان‌دهنده‌ی این است که زیاد جوان یا پیر نبوده و توأمان مزایای جوانی را دارا می‌باشد. این وضعیت تحت عنوان دوره‌ی تکامل شناخته می‌شود. چنین واحدی می‌تواند جهت را تغییر داده و این تغییر را

www.SID.ir

Archive of SID

همان‌طوری که می‌خواهد پیش ببرد و آن‌چه که مایل به انجام آن است را تحت کنترل درآورد (قاسمیان و همکاران،۱۳۹۷).

۳- اهداف و سوالات تحقیق

بر اساس مطالب ارائه شده اهداف پژوهش به شرح ذیل می‌باشد:

- اولویت‌بندی مؤلفه‌ها و شاخص‌های ویژگی‌های حاکمیت شرکتی نهایی شده از دیدگاه خبرگان.
- اولویت‌بندی مؤلفه‌ها و شاخص‌های حسابداری مدیریت استراتژیک نهایی شده از دیدگاه خبرگان.
- اولویت‌بندی مؤلفه‌ها و شاخص‌های حسابداری مدیریت نهایی شده از دیدگاه خبرگان.
- آزمون الگوی پیشنهادی پژوهش و ارزیابی روابط بین مؤلفه‌ها و شاخص‌های موجود.

سوالات تحقیق

آیا می‌توان الگویی در راستای ویژگی‌های حاکمیت شرکتی با رویکرد تعاملی حسابداری مدیریت استراتژیک و حسابداری مدیریت طراحی و تبیین نمود؟

- اولویت‌بندی مؤلفه‌ها و شاخص‌های ویژگی‌های حاکمیت شرکتی نهایی شده از دیدگاه خبرگان چگونه است؟
- اولویت‌بندی مؤلفه‌ها و شاخص‌های حسابداری مدیریت استراتژیک نهایی شده از دیدگاه خبرگان چگونه است؟
- اولویت‌بندی مؤلفه‌ها و شاخص‌های حسابداری مدیریت نهایی شده از دیدگاه خبرگان چگونه است؟
- الگوی پیشنهادی پژوهش و ارزیابی روابط بین مولفه‌ها و شاخص‌های موجود چگونه است؟

۴- روش‌شناسی و یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر پس از مرور ادبیات موضوع و پیشینه مربوطه با استفاده از تحلیل محتوا به ارائه سوالات مصاحبه مربوط به خبرگان حوزه حسابداری مدیریت با تمرکز بر حاکمیت شرکتی پرداخته و با تعیین جامعه مورد مطالعه در مرحله کیفی، خبرگان حوزه حسابداری مدیریت با تمرکز بر حاکمیت شرکتی شامل مدیران و رؤسا و اساتید دانشگاهی حسابداری مدیریت با تمرکز بر حاکمیت شرکتی به تعداد ۲۴ خبره طی سال ۱۳۹۸ بوده است. در ابتدا تعدادی صاحب‌نظر به تفکیک خبرگان به صورت هدفمند انتخاب می‌شود تا مقوله‌های اساسی استخراج شده در مرحله اول بررسی و واکاوی شود. شایان ذکر است که در نمونه‌گیری کیفی، تعداد افراد نمونه بر مبنای اشباع نظری داده‌ها تعیین می‌گردد و تا هنگامی که همچنان مؤلفه‌ها و نظرات جدیدی توسط اعضای نمونه عرضه شود، نمونه‌گیری ادامه پیدا می‌کند.

www.SID.ir

Archive of SID

در پژوهش حاضر، نخست با استفاده از روش کتابخانه‌ای و مصاحبه نیمه ساختاریافته با خبرگان و پیاده‌سازی آن در نرم‌افزار MAXQDA و انجام کدگذاری باز و محوری شاخص‌ها و مؤلفه‌ها، شناسایی و تلخیص گردیده و سپس با استفاده از روش دلفی، شاخص‌ها به تأیید نهایی خبرگان رسیده و در مرحله بعد با استفاده از کدگذاری گزینشی، چارچوب مدل نهایی شکل گرفت. یافته‌های تحقیق حاصل از روش دلفی و کدگذاری به تفکیک مراحل به شرح ذیل می‌باشد.

الف- مرحله کدگذاری باز (اولیه)

کدگذاری باز در نظریه‌پردازی داده‌محور فرآیندی تحلیلی است که طی آن مفاهیم، شناسایی و بر اساس خصائص و ابعادشان بسط می‌یابند. مصاحبه‌های انجام شده با خبرگان به طور کامل و مکتوب در نرم‌افزار MAXQDAپیاده‌سازی شده و چندین بار مورد بررسی و بازخوانی می‌شود تا شناخت کاملی از آن‌ها کسب گردد. سپس مضمون و مفهوم اصلی از تک تک عبارات مصاحبه و متون مقالات مرتبط، استخراج و مفهوم‌پردازی شده و توسط کدها نام‌گذاری شدند. در کدگذاری باز هدف تولیدکننده‌ی مصاحبه، از تمام عبارات و جملات و بخش‌های گوناگون مصاحبه، استخراج می‌شود و استخراج مفاهیم از اسناد صورت می‌گیرد. نمایی از مرحله پیاده‌سازی اطلاعات خام و کدگذاری باز در نرم‌افزار MAXQDA در شکل ۱ نشان داده شده است.

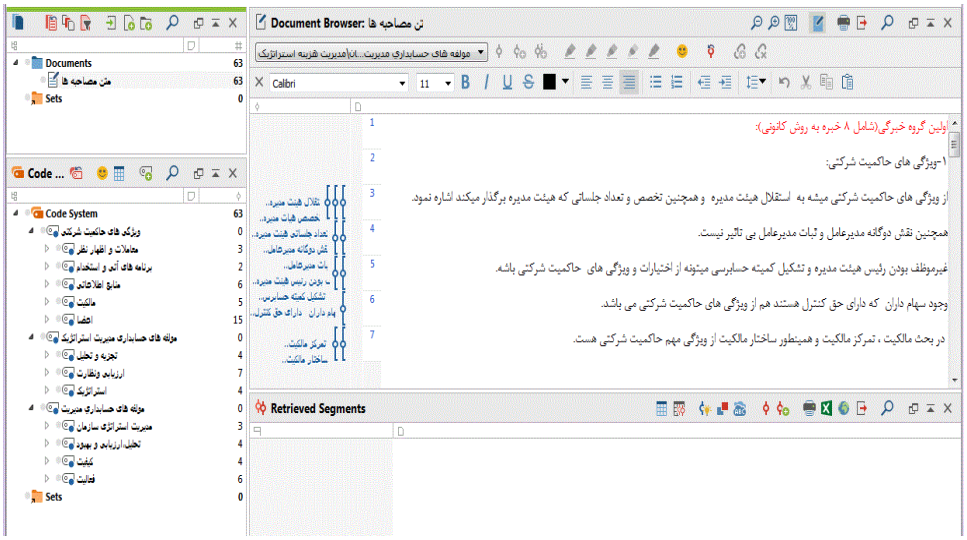

شکل۱- نمایی از کدگذاری اولیه در نرم افزار

منبع: یافته‌های پژوهشگر

www.SID.ir

Archive of SID

شاخص‌های اولیه در این مرحله به دست آمده است. مهم‌ترین هدف کدگذاری باز عبارت از خرد کردن و فهم متن و پیوند اجزا به دست آمده با یکدیگر و تدوین مقوله و منظم کردن آن‌ها می‌باشد. در این مرحله از تحقیق، تعداد ۳۵ شاخص از طریق کدگذاری باز یا اولیه به دست آمده است.

ب-کدگذاری محوری

در مرحله بعدی که کدگذاری محوری عنوان می‌گردد، وجه اشتراک مفاهیم مشخص شده و دسته‌بندی انجام می‌پذیرد تا مقوله‌ها ایجاد گردند. در این مرحله از پژوهش، محقق به مقوله‌پردازی پرداخته و سپس با مطالعه کدهای اولیه (شاخص‌ها) و شناسایی شباهت‌ها و تفاوت‌ها، تحت طبقات انتزاعی‌تر و کلی‌تر با عنوان مؤلفه طبقه‌بندی می‌نماید. اساس این طبقه‌بندی، مطالعه‌ی پژوهش‌های پیشین و شناخت کافی و احاطه به موضوع مورد مطالعه و دستیابی به تسلط نظری جهت یافتن مشترکات شاخص‌ها حول یک محور مشخص می‌باشد. بخش مرتبط با کدگذاری محوری با استفاده از نرم‌افزار در قالب شکل ۲ نمایش داده شده است.

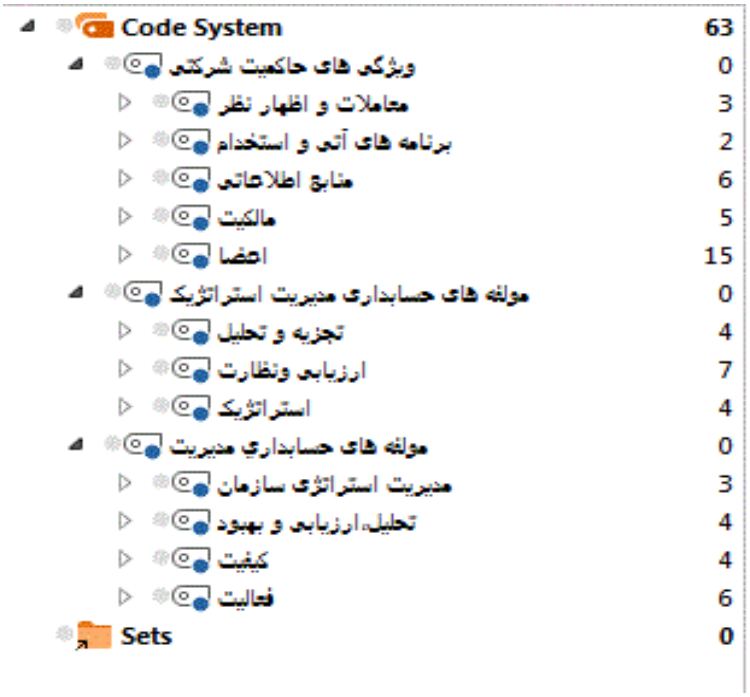

شکل۲- نمایی از کدگذاری محوری در نرم‌افزار

منبع: یافته‌های پژوهشگر

www.SID.ir

Archive of SID

در این مرحله ۳ بعد و ۱۲ مؤلفه به شرح شکل ۲ طبقه‌بندی گردید. این ابعاد و مؤلفه‌ها شامل: ۱- ویژگی‌های حاکمیت شرکتی (اعضاء، مالکیت، منابع اطلاعاتی، برنامه‌های آتی و استخدام، معاملات و اظهارنظر) و ۲- مؤلفه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک (استراتژیک، ارزیابی و نظارت، تجزیه و تحلیل) و ۳- مؤلفه‌های حسابداری مدیریت (فعالیت، کیفیت، تحلیل، ارزیابی و بهبود، مدیریت استراتژی سازمان) می‌باشد.

پ-مرحله کدگذاری گزینشی(انتخابی)

در مرحله نهایی جهت نشان دادن روابط بین مفاهیم، ابعاد و مؤلفه‌های به‌دست آمده، کدگذاری گزینشی انجام می‌گیرد که در شکل زیر خروجی نرم‌افزار MAXQDA18 در کدگذاری گزینشی نشان داده شده است.
با توجه به مفاهیم و مقوله‌ها مدل مفهومی پژوهش به شکل ذیل می‌باشد:

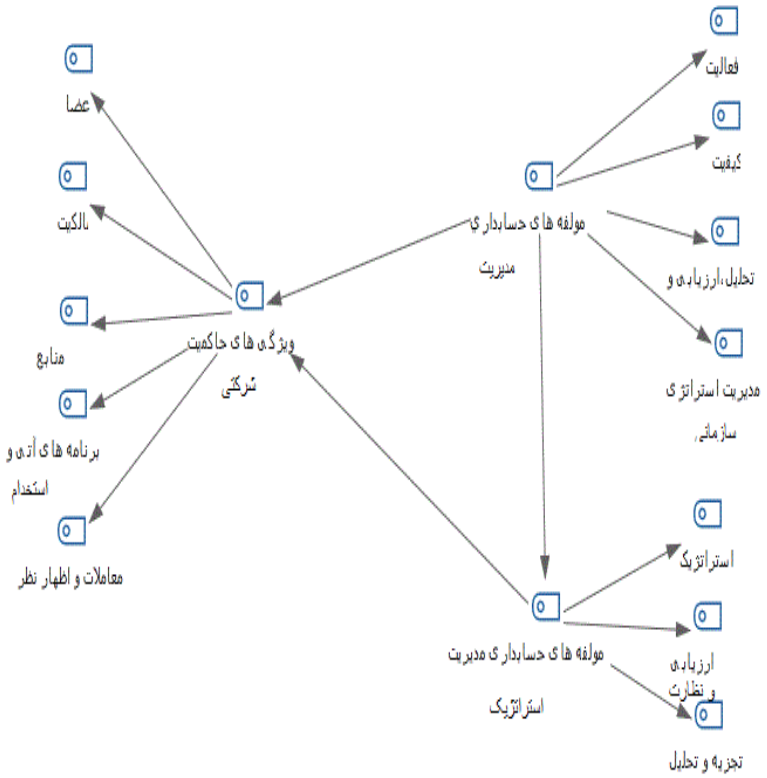

شکل ۳- کدگذاری گزینشی(انتخابی) در نرم افزارMAXQDA18

منبع: یافته‌های پژوهشگر

www.SID.ir

Archive of SID

۴-۱- گزارش فرآیند و نتایج روش دلفی:

جهت سنجش روایی پس از کدگذاری و شناسایی شاخص‌ها، از روش دلفی استفاده شده است. بدین منظور نظرات ۱۵ خبره طی ۳ مرحله با توزیع پرسشنامه دریافت گردید و سپس با اختصاص امتیاز ۱ تا ۵ به میزان اهمیت هر شاخص به صورت خیلی کم (امتیاز ۱) تا خیلی زیاد (امتیاز ۵) و با در نظر گرفتن مبنای میانگین ≥ 3 به دلیل داشتن طیف لیکرت ۵ تایی برای پذیرش هر شاخص، در نهایت در مرحله‌ی آخر ۳۵ شاخص به تأیید نهایی خبرگان رسید. نتایج به دست آمده از مراحل سه‌گانه‌ی دلفی و شاخص‌های بررسی شده توسط خبرگان در جدول ۱ به صورت جمع‌بندی آورده شده است.

جدول ۱- جمع‌بندی ادوار سه گانه تحقیق دلفی

وزن	شاخص	شاخص	مؤلفه	ابعاد
۱	۱	نوع اظهارنظر حسابرس	معاملات و اظهار نظر	ویژگی های حاکمیت شرکتی
۲	۲	معاملات با اشخاص وابسته		
۱	۳	گزارش استخدام و اشتغال	برنامه های آتی و استخدام	
۱	۴	برنامه های آتی		
۲	۵	قابلیت اتکای اطلاعات	منابع اطلاعاتی	
۲	۶	زمان بندی تهیه اطلاعات		
۲	۷	وجود وب سایت اینترنتی		
۲	۸	ساختار مالکیت	مالکیت	
۳	۹	تمرکز مالکیت		
۲	۱۰	سهامداران نهادی	اعضا	
۲	۱۱	سهام داران دارای حق کنترل		
۱	۱۲	تشکیل کمیته حسابرس		
۱	۱۳	غیرموظف بودن رئیس هیئت مدیره		
۲	۱۴	ثبات مدیرعامل		
۲	۱۵	نقش دوگانه مدیرعامل		
۱	۱۶	تعداد جلساتی هیئت مدیره		
۲	۱۷	تخصص هیات مدیره		
۲	۱۸	استقلال هیئت مدیره		
۲	۱۹	تجزیه و تحلیل سودآوری مشتری در طول عمر	تجزیه و تحلیل	مولفه های حسابداری مدیریت استراتژیک
۲	۲۰	تجزیه و تحلیل سودآوری مشتری		
۱	۲۱	ارزیابی عملکرد رقبا		

www.SID.ir

Archive of SID

وزن	شاخص	شاخص	مؤلفه	ابعاد
۲	۲۲	نظارت بر موقعیت رقابتی	ارزیابی ونظارت	
۲	۲۳	ارزیابی هزینه رقبا		
۲	۲۴	ارزیابی برند		
۲	۲۵	قیمت گذاری استراتژیک	استراتژیک	
۲	۲۶	هزینه استراتژیک (مدیریت هزینه استراتژیک)		
۱	۲۷	استراتژی سازمانی	مدیریت استراتژی سازمان	مولفه های حسابداری مدیریت
۲	۲۸	مدیریت هزینه استراتژیک		
۱	۲۹	تحلیل زنجیره ی ارزش	تحلیل،ارزیابی و بهبود	
۲	۳۰	کارت امتیاز متوازن		
۱	۳۱	بهبود مستمر		
۲	۳۲	عوامل کلیدی تعیین کننده ی کیفیت	کیفیت	
۲	۳۳	مدیریت کیفیت کلی		
۳	۳۴	هزینه یابی بر مبنای فعالیت	فعالیت	
۳	۳۵	مدیریت برمبنای فعالیت		

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۴-۲- روش کمی پژوهش

پژوهش حاضر در زمره پژوهش‌های کاربردی است زیرا نتایج حاصل از آن در رفع نیازها و حل مشکلات به کار می‌آید و نتایج حاصل از این پژوهش دارای کاربردی فراگیر و کلی است. روش به کار گرفته شده توصیفی پیمایشی به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری، آزمون رگرسیون و آزمون فریدمن می‌باشد. در این تحقیق جهت بعد نظری از روش کتابخانه‌ای (مقالات، متون اینترنتی، کتاب‌ها و غیره) استفاده خواهیم کرد و اطلاعات موردنیاز از طریق پرسشنامه و جمع‌آوری داده‌ها در میدان تحقیق استخراج می‌شود. با توجه به اینکه جامعه آماری شامل تمام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ می‌باشد، از طریق حذف سیستماتیک ۱۵۰ شرکت به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شدند که از آن‌ها به به جمع‌آوری داده‌ها پرداخته شده و داده‌های جمع‌آوری‌شده در نرم‌افزار اکسل و سپس جهت انجام تحلیل‌های آماری در نرم‌افزار spss وارد می‌شود. ابتدا تست پایایی با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه می‌گردد.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود مقادیر به دست آمده برای آلفای کرونباخ و پایایی مرکب همگی بیشتر از ۰/۷۰ است که نشان‌دهنده پایایی مطلوب متغیرهای تحقیق است. بنابراین مدل‌های اندازه‌گیری از پایایی مطلوبی برخوردارند.

www.SID.ir

Archive of SID

جدول ۲- پایایی مرکب و آلفای کرونباخ

متغیرهای تحقیق	پایایی مرکب	آلفای کرونباخ
حسابداری مدیریت	۱/۰۰۳۱۷۷	۰/۹۰۵۵۹۰
حسابداری مدیریت استراتژیک	۰/۹۶۸۷۸۵	۰/۸۵۰۰۴۴
ویژگی های حاکمیت شرکتی	۰/۹۷۱۲۳۴	۰/۹۲۶۳۲۹

منبع: یافته‌های پژوهشگر

برای آزمون فرضیه های پژوهش در ابتدا به بررسی نرمال بودن متغیرها پرداخته می‌شود. بنابراین در ابتدا این شرط برای متغیرهای تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد که در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳- خلاصه نتایج حاصل از آزمون کولموگروف – اسمیرنوف

متغیر	آماره کولوموگروف	سطح معناداری (sig)	آلفا (مقدار خطا)	نتیجه آزمون
حسابداری مدیریت	۰/۰۷۵	۰/۰۴۱	۰/۰۵	داده‌ها نرمال نیست
حسابداری مدیریت استراتژیک	۰/۰۷۶	۰/۰۳۳	۰/۰۵	داده‌ها نرمال نیست
ویژگی های حاکمیت شرکتی	۰/۰۸۸	۰/۰۰۶	۰/۰۵	داده‌ها نرمال نیست

منبع: یافته‌های پژوهشگر

باتوجه به اینکه سطح معنی‌داری آزمون، در جدول فوق جهت تمام متغیرهای پژوهش، همگی کمتر از ۰/۰۵ است، لذا توزیع متغیرهای فوق‌الذکر تفاوت معناداری با توزیع نرمال دارد. بنابراین توزیع داده‌ها نرمال نبوده و جهت آزمون استنباطی از آزمون‌های ناپارامتریک باید استفاده نمود.

حال به سراغ اجرای مدل و بررسی فرضیه‌های تحقیق می‌رویم. برای بررسی روایی سازه‌ای ابزار تحقیق و برازش الگوی اندازه‌گیری و مدل‌سازی معادلات ساختاری نرم‌افزار SmartPLS2 مدنظر قرار گرفت. مدل معادلات ساختاری به دو فاز کلی تحلیل عاملی تأییدی جهت تأیید روایی سازه و ساختار و تحلیل مسیر جهت تأیید فرضیات تقسیم می‌شود. در قسمت اندازه‌گیری ارتباط نشانگرها یا همان سؤالات پرسشنامه با سازه‌ها مورد بررسی قرار خواهد گرفت و در قسمت ساختاری ارتباط عامل‌های مورد بررسی با یکدیگر جهت آزمون فرضیات مورد توجه هستند.

جهت تست و تائید روایی سوالات از تحلیل عاملی تائیدی و جهت تایید مدل کلی از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده می‌شود. در اینجا از تحلیل عاملی تائیدی مرتبه اول استفاده می‌کنیم زیرا متغیرهای مکنون دارای خورده مقیاس نیستند. به علت اینکه تعداد مشاهدات بیشتر از ۱۰۰ عدد می‌باشد جهت تست روایی از نرم‌افزار smart-pls ورژن ۲ استفاده می‌شود.

www.SID.ir

Archive of SID

ضرایب استاندارد

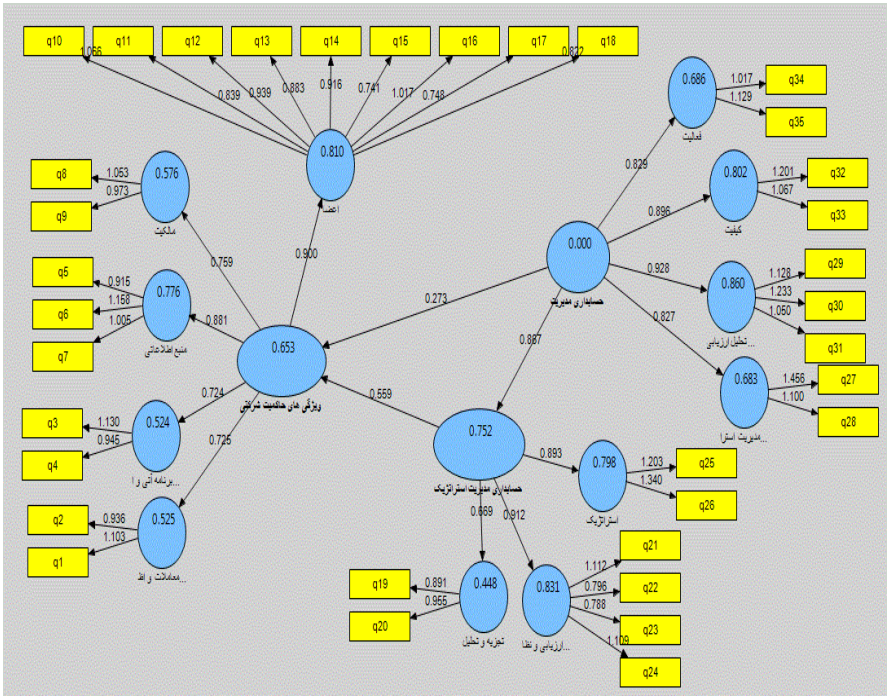

شکل ۴- تحلیل عاملی براساس ضرایب استاندارد

www.SID.ir

Archive of SID

ضرائب T-Value(عدد معناداری)

شکل پایین سطح معناداری گویه متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است سطح معناداری بیشتر از ۱/۹۶ و کمتر از ۱/۹۶- قابل قبول می‌باشد.

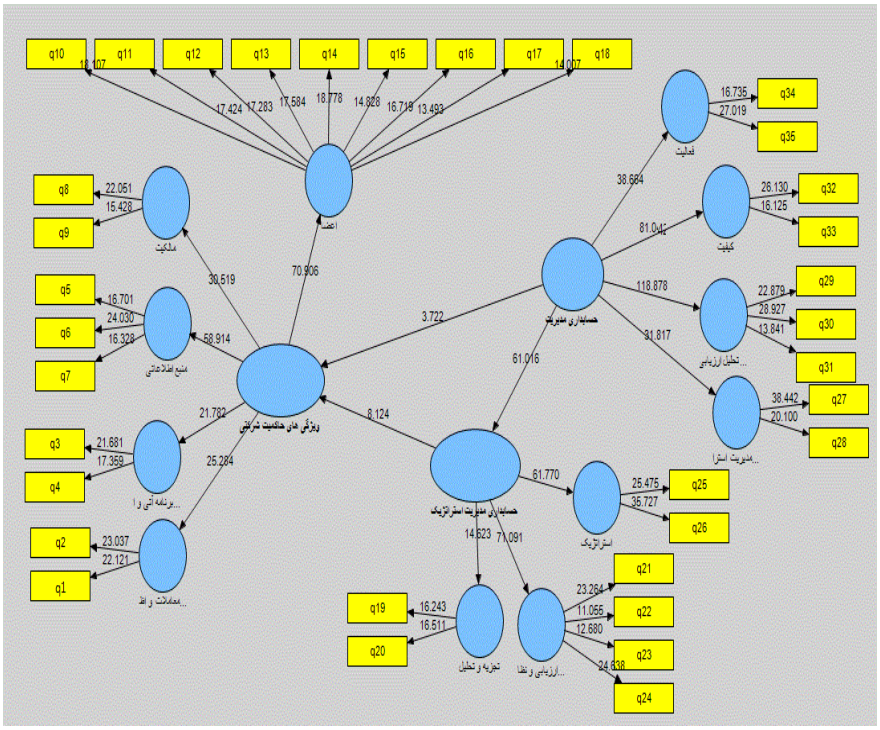

شکل ۵- تحلیل عاملی بر اساس عدد معناداری

همانطور که در شکل ملاحظه می‌شود بار عاملی سوالات و ضرایب مسیر بین متغیرها، همگی از سطح معناداری خوبی برخوردار هستند. زیرا همگی بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد. در این حالت می‌گوییم روائی سازه و ساختار گویه‌ها و تحلیل مسیر بین متغیرها تائید می‌گردد.

www.SID.ir

Archive of SID

جدول۴- ارتباط بین مؤلفه‌ها

مسیر	متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب	معناداری	نتیجه
۱	حسابداری مدیریت	ویژگی های حاکمیت شرکتی	۰/۲۷۳	۳/۷۲۲	تأیید مسیر
۲	حسابداری مدیریت	حسابداری مدیریت استراتژیک	۰/۸۸۷	۶۱/۰۱۶	تأیید مسیر
۳	حسابداری مدیریت استراتژیک	ویژگی های حاکمیت شرکتی	۰/۵۵۹	۸/۱۲۴	تأیید مسیر

منبع: یافته‌های پژوهشگر

۵- بحث و نتیجه‌گیری

در طراحی و تبیین مدل کارآفرینی فناورانه در پژوهشگاه‌های کشور به این نتیجه رسیدیم که مؤلفه‌های حسابداری مدیریت بر مؤلفه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک و ویژگی‌های حاکمیت شرکتی تأثیر معناداری دارند. نتایج همچنین نشان داد که مؤلفه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک بر ویژگی‌های حاکمیت شرکتی تأثیر معناداری دارند.

در رتبه‌بندی مؤلفه‌های ویژگی‌های حاکمیت شرکتی مشخص گردید که مؤلفه برنامه آتی و استخدام دارای بیشترین رتبه و مؤلفه مالکیت دارای پایین‌ترین رتبه می‌باشند. در رتبه‌بندی مؤلفه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک مشخص گردید که مؤلفه ارزیابی و نظارت دارای بیشترین رتبه و مؤلفه تجزیه و تحلیل دارای پایین‌ترین رتبه می‌باشند و در نهایت در رتبه‌بندی مؤلفه‌های حسابداری مدیریت مشخص گردید که مؤلفه کیفیت دارای بیشترین رتبه و مؤلفه فعالیت دارای پایین‌ترین رتبه می‌باشند.

مقایسه نتایج تحقیق با تحقیقات پیشین به شرح ذیل می‌باشد تا مشخص گردد این تحقیق با کدام یک از آنها همخوانی داشته و با کدام یک از آنها همخوانی ندارد.

- تجزیه و تحلیل کاربرد حسابداری مدیریت در حاکمیت شرکتی با نقش تفسیر نهادی مسأله نمایندگی، چاله‌چاله و همکاران (۱۳۹۷): این تحقیق از نظر تأثیر حسابداری مدیریت در حاکمیت شرکتی و مؤلفه تجزیه و تحلیل با تحقیق حاضر همراستا بوده و همخوانی دارد.
- تبیین رابطه بین پارادایم اندازه شرکت و حاکمیت شرکتی با مکانیزم‌های مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با روش همبستگی و مدل‌سازی معادلات ساختاری، سعیدی و همکاران (۱۳۹۵): این تحقیق از نظر بعد حاکمیت شرکتی و مؤلفه‌های مالکیت و اعضاء با تحقیق حاضر همراستا بوده و همخوانی دارد.
- بررسی کاربرد ابزارهای حسابداری مدیریت توسط مدیران شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با روش کیفی و تحلیل محتوا خدامی‌پور و طالبی (۱۳۸۹): این تحقیق از نظر بعد حسابداری مدیریت و مولفه های تجزیه تحلیل و فعالیت با تحقیق حاضر همراستا بوده و همخوانی دارد.

www.SID.ir

Archive of SID

- تأثیر دولت بر عدم تقارن اطلاعات در اسلواکی با روش همبستگی و مدل‌سازی معادلات ساختاری به بررسی اثر حاکمیت شرکتی بر عدم تقارن اطلاعاتی، موسوا و همکاران۱ (۲۰۱۸): این تحقیق از نظر بعد حاکمیت شرکتی و مؤلفه منابع با تحقیق حاضر همراستا بوده و همخوانی دارد.
- شیوه‌های حسابداری مدیریت استراتژیک: رابطه با استراتژی تجارت و اثربخشی استراتژیک سازمان‌های تولیدی در بنگلادش، فوزیا۲ (۲۰۱۱): این تحقیق از نظر حسابداری مدیریت استراتژیک با تحقیق حاضر همراستا بوده و همخوانی دارد.
- شیوه‌های حسابداری هزینه و مدیریت؛ بررسی شرکت‌های تولیدی با روش کیفی و تحلیل محتوا، اویار۳ (۲۰۱۰): این تحقیق از نظر بعد حسابداری مدیریت و مؤلفه‌های فعالیت، تحلیل و مدیریت استراتژی سازمان با تحقیق حاضر همراستا بوده و همخوانی دارد.

شایان ذکر است هر پژوهشی به هر اندازه که به صورت کامل انجام شود، باز هم از لحاظ برخی محدودیت های گوناگونی از جمله موضوعی و زمانی، قادر نیست به همه ابعاد موضوع بپردازد و محقق پس از اتمام پژوهش خود با دیدگاه‌های جدیدی روبرو خواهد شد که می تواند راهنمای محققانی باشد که قصد پژوهش مشابه در آینده را دارند، لذا جهت انجام تحقیقات مشابه در آینده، پیشنهاد می‌شود:

۱) تحقیق حاضر را در جوامع آماری دیگر انجام داده و با تحقیق حاضر مقایسه نمایند.
۲) شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر ویژگی‌های حاکمیت شرکتی.
۳) شناسایی و اولویت‌بندی مؤلفه‌های موجود در حسابداری مدیریت استراتژیک.
۴) ارائه و تدوین مدل حاکمیت شرکتی با رویکرد مکانیزم‌های کنترلی.
۵) ارائه و تدوین مدل نظام راهبری شرکتی با رویکرد توسعه حسابداری مدیریت استراتژیک.
۶) بررسی تاثیر پذیرش نوآوری بر عملکرد و بهره‌وری با نقش میانجی سیستم‌های حسابداری مدیریت.

[1] Musova et al.
[2] Fowzia.
[3] Uyar.

www.SID.ir

Archive of SID

پیوست ها

پرسشنامه تعیین میزان تناسب، ارتباط و اهمیت مولفه‌های شناسایی شده مدل پیشنهادی و حاصل مطالعات اکتشافی

هدف: تناسب و ارتباط بین مولفه های شناسایی شده در مدل پیشنهادی

ابعاد	مولفه ها	منبع	میزان تناسب مولفه های شناسایی شده در مدل پیشنهادی				
			کاملا نامرتبط	نامرتبط	نسبتاً مرتبط	مرتبط	کاملاً مرتبط
ویژگی های حاکمیت شرکتی	استقلال هیئت مدیره	واورو (۲۰۱۴)					
	نقش دوگانه مدیرعامل						
	ثبات مدیرعامل						
	تخصص هیئت مدیره						
	غیرموظف بودن رئیس هیئت مدیره						
	کمیته حسابرسی						
	تعداد جلسات هیئت مدیره						
	سهام داران دارای حق کنترل						
	تمرکز مالکیت						
	ساختار مالکیت						
	معاملات با اشخاص وابسته						
	سهامداران نهادی						
	وجود وب سایت اینترنتی						
	زمان بندی تهیه اطلاعات						
	قابلیت اتکای اطلاعات						
	نوع اظهارنظر حسابرس						
	برنامه های آتی						
	گزارش استخدام و اشتغال						
مولفه های حسابداری مدیریت استراتژیک	هزینه استراتژیک (مدیریت هزینه استراتژیک)	رونانسریلت و چانلرم (۲۰۱۷)، کادز و گالدینگ (۲۰۰۸) و واگرانسینگ					
	قیمت گذاری استراتژیک						
	ارزیابی برند						
	ارزیابی هزینه رقبا						
	نظارت بر موقعیت رقابتی						
	ارزیابی عملکرد رقبا						
	تجزیه و تحلیل سودآوری مشتری						

www.SID.ir

Archive of SID

ابعاد	مولفه ها	منبع	میزان تناسب مولفه های شناسایی شده در مدل پیشنهادی				
			کاملا نامرتبط	نامرتبط	نسبتاً مرتبط	مرتبط	کاملاً مرتبط
	تجزیه و تحلیل سودآوری مشتری در طول عمر	و الواتج (۲۰۰۷)					
مولفه های حسابداری مدیریت	بهبود مستمر	پاولیتوس و کاستاکیس (۲۰۱۸)، نورادن ابوبکر و همکاران (۲۰۱۶) و چن هال و لنگفیلد اسمیت (۱۹۹۸)					
	مدیریت برمبنای فعالیت						
	هزینه یابی بر مبنای فعالیت						
	کارت امتیاز متوازن						
	تحلیل زنجیره ی ارزش						
	مدیریت کیفیت کلی						
	عوامل کلیدی تعیین کننده ی کیفیت						
	مدیریت هزینه استراتژیک						
	استراتژی سازمانی						

www.SID.ir

Archive of SID

فهرست منابع

۱) ابراهیمی‌کردلر، علی و هنگامه مقدس‌پور، (۱۳۹۳)، "تبیین وضعیت حسابداری مدیریت در ایران"، حسابداری مدیریت، دوره ۷، شماره ۲۳، صص ۵۷-۸۳.

۲) ابراهیمی کهریزسنگی، خدیجه و وحید بخردی نسب، (۱۳۹۸)، "نقش راهبری شرکتی در حسابداری مدیریت استراتژیک"، نشریه حسابداری مدیریت، دوره ۱۲، شماره ۴۱، صص ۶۹-۸۹.

۳) امیرکبیری، علیرضا، حسین قره‌بیگلو و بهجت آب‌چر، (۱۳۹۷)، "ارتباط استراتژی‌های مالی و حاکمیت شرکتی بر رفتار تونل‌وار سهامداران بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، دانشکده مدیریت واحد تهران مرکزی، دوره ۹، شماره ۳۶، صص ۵۱-۷۴.

۴) باقرزادگان، رضا و محمدحامد خانمحمدی، (۱۳۹۸)، "بررسی رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و حاکمیت شرکتی با سرمایه‌گذاری در عملیات اصلی شرکت"، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال ۱۲، شماره ۴۰، صص ۱-۱۴.

۵) بنی مهد، بهمن و احمد یعقوب نژاد، (۱۳۹۴)، "توان رقابتی محصول و هزینه حقوق صاحبان سهام"، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۲۶، دوره ۷، صص۱۰۷-۱۱۸.

۶) چاله چاله، حامد، ذبیح مرادپور و مریم نورمحمدیان، (۱۳۹۷)، "تجزیه و تحلیل کاربرد حسابداری مدیریت در حاکمیت شرکتی با نقش تفسیر نهادی مسیله نمایندگی"، پنجمین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت و حسابداری، تهران. انجمن مدیریت ایران.

۷) حساس‌یگانه، یحیی، زهرا دیانتی دیلمی و ابراهیم نوروزبگی، (۱۳۹۰)، "بررسی وضعیت حسابداری مدیریت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله حسابداری مدیریت، سال ۴، شماره ۸، صص ۱-۱۸.

۸) خدامی‌پور، احمد و رقیه طالبی، (۱۳۸۹)، "بررسی کاربرد ابزارهای حسابداری مدیریت توسط مدیران شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله دانش حسابداری، سال ۱، شماره ۲، صص ۱۱۷-۱۳۷.

۹) خواجوی، شکراله، سمیه حسینی‌نیا و طاهره نصیری، (۱۳۹۷)، "ارتباط بین سازوکارهای حاکمیت شرکتی و افشای داوطلبانه اطلاعات زیست‌محیطی (مطالعه موردی شرکت‌های صنایع محصولات شیمیایی و مواد و محصولات دارویی)"، سال ۱۰، شماره ۴۰، صص ۱-۲۰.

۱۰) رستمی، وهاب، امیر سیدی و لیدا سلمانیان، (۱۳۹۳)، "چرخه عمر شرکت و معیارهای ارزیابی عملکرد"، مجله علمی پژوهشی دانش حسابداری مالی، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱۲۹-۱۴۱.

www.SID.ir

Archive of SID

۱۱) سعیدی، پرویز، فاطمه‌سادات حسینی آستارایی و داود شرفی‌زاده، (۱۳۹۵)، "تبیین رابطه بین پارادایم اندازه شرکت و حاکمیت شرکتی با مکانیزم‌های مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، دومین کنفرانس بین‌المللی کارآفرینی، خلاقیت و نوآوری، شیراز، موسسه عالی علوم و فناوری خوارزمی.

۱۲) سعیدی، هادی، نازگل تاتاری و شعبان محمدی، (۱۳۹۸)، "بررسی نقش میانجیگری حسابداری مدیریت بر رابطه بین طراحی سیستم هزینه و عملکرد شرکت با استفاده معادلات ساختاری مبتنی بر کوواریانس"، نشریه علمی حسابداری مدیریت، سال ۱۲، شماره ۴۱، صص ۳۷-۵۱.

۱۳) سیف، ولی‌اله، (۱۳۹۳)، "حاکمیت شرکتی در نظام بانکی ایران: چالش‌ها و انتظارات"، فصلنامه روند، سال ۲۱، شماره ۶۸، صص ۱۵-۵۴.

۱۴) شورورزی، محمدرضا، محسن خلیلی، حمید سلیمانی و امید فروتن، (۱۳۹۴)، "ارتباط بین حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت بر مبنای رگرسیون فازی"، فصلنامه پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دانشکده اقتصاد و حسابداری واحد تهران مرکزی، شماره ۲۵، دوره ۷، صص ۱۲۷-۱۴۵

۱۵) صراف، فاطمه، حسین روخ‌چکار و پارسا پرتوی، (۱۳۹۸)، "تأثیر مدیریت ریسک و حاکمیت شرکتی بر نوسان سود شرکت‌های بورسی"، مطالعات حسابداری و حسابرسی، شماره ۲۹، صص ۵۳-۷۰.

۱۶) طبائی‌زاده فشارکی، حمید، ابراهیم محمد پوررزندی و مهرزاد مینوئی، (۱۳۹۷، ب)، "بررسی تأثیر استقرار حاکمیت شرکتی در بانک‌های تجاری ایران بر حفظ و ارتقاء سلامت مالی آنها"، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابداری مدیریت، سال ۷، شماره ۲۵، صص ۱۳۹-۱۵۱.

۱۷) علی‌نژاد ساروکلائی، مهدی و صفیه سالاری ساردویی، (۱۳۹۸)، "تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی در به‌هنگام بودن اطلاعات سود"، فصلنامه علمی-پژوهشی مدیریت دارایی و تأمین مالی، سال ۷، شماره ۳، شماره پیاپی (۲۶)، صص ۵۹-۷۰.

۱۸) عزیزی، فرهاد، فریدون رهنمای رودپشتی، محمدحامد خان محمدی و محمد خدائی وله زاقرد، (۱۳۹۹)، "ا ارائه الگویی از اثر ویژگی‌های سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سیستم مبتنی بر نقش تعدیلی عدم اطمینان کاری"، فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دانشکده اقتصاد و حسابداری واحد تهران مرکزی، شماره ۴۷، دوره ۱۲، صص۳۱-۵۴

۱۹) غریب‌نیا، زهرا، حسنعلی سینایی، منصور زراءنژاد و توفیق بیگی، (۱۳۹۷)، "آزمون اثر غیرخطی اندازه شرکت بر بازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۴۱، صص ۱۵۳-۱۷۶.

۲۰) قاسمیان، مهران، تقی ترابی و رویا دارابی، (۱۳۹۷)، "تأثیر سازوکاهای حاکمیت و راهبری سازمتنی بر نرخ مؤثر منابع مالیاتی با توجه به نقش چرخه عمر و میزان نقدشوندگی دارایی‌ها"، فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت منابع در نیروی انتظامی، سال ۶، شماره ۲، صص ۱۹۵-۲۱۶.

www.SID.ir

Archive of SID

۲۱) محمودی، امین و سمیه نجفی، (۱۳۹۷)، "تأثیر عمر شرکت بر رابطه میان حاکمیت شرکتی و تصمیمات ساختار سرمایه"، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، دوره ۴، شماره ۲، صص ۲۰۴-۲۲۲.

۲۲) میری قهدریجانی، نازنین و علی اکبر اربابیان، (۱۳۹۷)، "تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر گزارشگری ریسک"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۱۰، شماره ۴۰، صص ۱۱۱-۱۳۶.

23) Aver, B., Aaver, B., & Cadez, S. (2009), "Management Accountants' Participation in Strategic Management Processes: a Cross-industry Comparison", Journal for East European Management Studies, PP. 310-322.
24) Fowzia, R. (2011), "Strategic Management Accounting Techniques: Relationship with Business Strategy and Strategic Effectiveness of Manufacturing Organizations in Bangladesh", World Journal of Management, 3(2), PP. 54-69.
25) Haron, N. H., Rahman, I. K. A., & Smith, M. (2013), "Management Accounting Practices and the Turnaround Process", Asian Review of Accounting.
26) Hoque, Z. (2002), "Strategic Management Accounting: Concepts", Processes and Issues, Spiro Press, London.
27) Horngren, C. T., Datar, S. M., & Rajan, M. V. (2015), "Cost Accounting: A Managerial Emphasis (15 ed.)". New Jersey: Pearson.
28) Jansen. E.P. (2011), "The Effect of Leadership Style on the Information Receivers' Reaction to Management Accounting Change", Management Accounting Research. 22. PP. 105-124.
29) Liou, tianshy &ching – wen chang (2006), "Subjective Appraisal of Service Quality Using Fuzzy Linguistic Assessment", Journal of Quality & Reliability Management, Vol. 23, No. 8.
30) Malik, M., Wan, D., Ahmad, M. I., Naseem, M. A., & Rehman, R. U. (2014), "Role of board Size in Corporate Governance and Firm Performance Applying Pareto Approach, Is It Cultural Phenomena?", Journal of Applied Business Research (JABR), 30(5), PP. 1395-1406.
31) Manurung Elizabeth Tiur, KosasihElsje. (2013), "The Implementation of SMEs Sector's Strategic Management Accounting to Win The Local Competition Relating to Facing Global Business Competition", IBEA, International Conference on Business, Economics, and Accounting, PP. 1- 8.
32) Musova, Z., Musa, H. & Debnarova, L (2018), "The Impact of Governance on Information Asymmetry in Slovakia", Dol:10.18844/gjhss.V3i4.1511.
33) Petera, P., & Šoljaková, L. (2020), "Use of Strategic Management Accounting Techniques by Companies in the Czech Republic", Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 33(1), PP. 46-67.
34) Uyar, A., Gungormus, A. H., & Kuzey, C. (2017), "Impact of the Accounting Information System on Corporate Governance: Evidence from Turkish Non-listed Companies", Australasian Accounting, Business and Finance Journal, 11(1), PP. 9-27.
35) Witek-Crabb, A. (2016), "Maturity of Strategic Management in Organizations", Oeconomia Copernicana, 7(4), PP. 669-682.

www.SID.ir

Archive of SID

Financial Accounting and Auditing Researches
Vol. (14) Issue (55) December 2022

Abstract

Designing a Model of Corporate Governance Characteristics with an Interactive Approach to Strategic Management Accounting and Management Accounting

Mohammadreza Sahari[1]
Zahra Pourzamani[2]

Received: 08 / July / 2022 Accepted: 12 / September / 2022

Abstract

The purpose of this study is to "designing a model of corporate governance characteristics with an interactive approach to strategic management accounting ". In this regard, while reviewing the concepts of corporate governance, management accounting, strategic management accounting, company size and organizational life cycle by interviewing experts in the field of management accounting with a focus on corporate governance by qualitative analysis to design a model of corporate governance with an interactive management accounting approach We dealt with strategic and accounting management and identification of metrics and components. The study population includes managers and heads and university professors of management accounting with a focus on corporate governance. The sample size includes 24 experts in the field of management accounting with a focus on corporate governance, which was selected by theoretical saturation method and to collect data in this study, semi-structured interviews and Delphi method were used. The results of qualitative analysis by Maxqda software showed that the dimensions and components of the corporate governance characteristics model with an interactive approach to strategic management accounting and management accounting 1- Corporate governance characteristics (members, ownership, information resources, future plans and employment, transactions and comments) And 2- Components of strategic management accounting (strategic, evaluation and monitoring, analysis) and 3- Components of management accounting (activity, quality, analysis, evaluation and improvement, organizational strategy management). Also, 35 indicators for these components were finally approved by experts.

Keywords: Corporate Governance, Management Accounting, Strategic Management Accounting, Company Size and Organizational Life Cycle.

1 Department of Accounting, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2 Department of Accounting, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. Corresponding Author. E-mail: Zahra.poorzamani@yahoo.com.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License

www.SID.ir

Archive of SID

www.SID.ir